

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

نام درس: بهداشت مادران و کودکان	کد درس: ۱۷۵۳۱۱۲
مقطع تحصیلی: کارشناسی ناپیوسته	رشته تحصیلی: بهداشت عمومی
گروه آموزشی: آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت	پیش نیاز: ندارد
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد تئوری	محل برگزاری: دانشکده بهداشت
روز و ساعت برگزاری: شنبه ۱۶ تا ۱۸	مدرسین (مسئول درس مشخص شود): دکتر مهران السادات مهدی زاده

☐ طراحی اولیه

☒ بازنگری

شرح درس :

بهداشت مادران و کودکان شاخه ای از بهداشت عمومی است که جهت تامین، حفظ و بهبود سلامت مادران و نوزادان برای برخورداری از زندگی بهتر و تطابق مناسب آنان با محیط تلاش می کند. در این درس دانشجویان بهداشت عمومی با فرآیند مراقبت های ارتقایی، پیشگیرانه، درمانی و بازتوانی برای مادران و کودکان آشنا شده تا بتواند به عنوان کارشناس مراقب سلامت در حرفه خود نقش ایفا کنند.

✓ هدف کلی دوره:

✓ آشنایی با کلیات بهداشت مادران و کودکان

✓ اهداف اختصاصی:

✓ مفاهیم مرتبط با بهداشت مادران و کودکان را توضیح دهد.

✓ تاریخچه خدمات بهداشت مادر و کودک در ایران را تشریح دهد.

✓ اهمیت بهداشت مادر و کودک را در ابعاد مختلف تشریح کند.

✓ فعالیتهای برنامه بهداشت مادران و کودکان را توضیح دهد.

✓ سازمان های ارائه کننده خدمات بهداشت مادر و کودک را تشریح کند.

✓ شاخص های بهداشتی برنامه سلامت مادران و کودکان را معرفی کند.

✓ مراقبت ها و خدمات قبل از باروری را (مشاوره قبل از ازدواج، آزمایشات قبل از بارداری و آموزش های قبل از بارداری) را شرح دهد.

✓ مراقبت ها و خدمات دوران بارداری (اعم از مراقبت های دوران بارداری، انجام معاینات و آزمایشات لازم دوران بارداری، تعیین زمان زایمان) را شرح دهد.

✓ فرآیند تشکیل پرونده برای مادر باردار را توضیح دهد.

✓ حاملگی های آسیب پذیر و مراقبت های ویژه آنها را تشریح کند.

✓ مراقبت های حین و پس از زایمان را شرح دهد.

✓ برنامه واکسیناسیون در دوران بارداری را شرح دهد.

✓ اصول تغذیه مادران در دوران بارداری و شیردهی را توضیح دهد.

✓ میزان های مرگ مادران و ابعاد مختلف تاثیرگذار بر آنها را شرح دهد.

✓ خصوصیات و شاخص های نوزاد طبیعی را توضیح دهد.

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

✓ ویژگی های نوزاد نارس را توضیح دهد.   ✓ ویژگی نوزادان آسیب پذیر (کم وزن و نارس) و عوامل موثر بر تولد آنان را شرح دهد.   ✓ راه های پیشگیری از تولد نوزادان آسیب پذیر و مراقبت های ویژه از آنان را شرح دهد.   ✓ اهمیت تغذیه با شیر مادر و عوامل تاثیرگذار بر فرآیند شیردهی را شرح دهد.   ✓ تغذیه مصنوعی نوزاد و مسائل مربوط به آن را توضیح دهد.   ✓ ابعاد مختلف تغذیه تکمیلی کودکان را شرح دهد.   ✓ عوامل موثر بر رشد و تکامل کودکان را توضیح دهد.   ✓ نمودار رشد کودکان را تفسیر کند.   ✓ مراقبت های بهداشتی شیرخواران را شرح دهد.   ✓ علائم و علل سوء تغذیه کودکان را توضیح دهد.   ✓ برنامه واکسیناسیون کودکان را تشریح کند.
روش های ارزیابی دانشجو (سهم هر روش بر حسب درصد نوشته شود):   روش های ارزیابی در طول دوره: آزمونهای کوتاه پاسخ کتبی ۱۰٪، بررسی تکالیف عملی در سامانه های آموزش الکترونیک و جلسات حضوری ۴۰٪   روش های ارزیابی در انتهای دوره: (آزمون چهارگزینه ای و تشریحی) ۵۰٪
وسایل آموزشی: وسایل کمک آموزشی موجود جهت آموزش مجازی و حضوری (دیتا پروژکتور، نرم افزارهای آموزش مجازی اعم از Skype room, Adobe connect, کتب و متون علمی معرفی شده برای یادگیری مستقل)
منابع اصلی درس: ۱- ذوالفقاری، میترا. پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان، ویراست چهارم، چاپ هفتم، بشری، ۱۳۹۵.   ۲- گروه نویسندگان اساتید دانشگاه، کتاب جامع بهداشت عمومی، جلد ۲ و ۳   ۳- ولدان مهرناز، منصوری راد عبدالرضا، ابطحی شبنم، نیک پور مهشید. بارداری و زایمان ویلیامز، ویراست بیست و چهارم، جلد ۱، ارجمند، ۲۰۱۴.   ۴- قاضی جهانی بهرام، قطبی روشنگر، اقصی ملک منصور. بارداری و زایمان ویلیامز، ویراست بیست و چهارم، جلد ۲، گلبان، ۱۳۹۴

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جلسه اول

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

۱. مفهوم بهداشت مادر و کودک را به طور کامل شرح دهد.
۲. تاریخچه خدمات بهداشت و مادر و کودک در ایران را در یک پاراگراف توضیح دهد.
۳. اهمیت بهداشت مادر و کودک را از ابعاد مختلف حداکثر در ۳ سطر توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۰	بیان مفهوم بهداشت مادر و کودک
۲۵	شرح تاریخچه خدمات بهداشت مادر و کودک در ایران
۳۰	اهمیت بهداشت مادر و کودک در ابعاد مختلف
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه دوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

۱. فعالیت های برنامه بهداشت مادران و کودکان را به طور کامل توضیح دهد.
۲. سازمان های مهم ارائه کننده خدمات بهداشت مادر و کودک را معرفی کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۰	شرح فعالیت های برنامه بهداشت مادر و کودک
۴۰	سازمان های ارائه کننده خدمات بهداشت مادر و کودک
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

دانشکده بهداشت
دفتر توسعه آموزش
طرح درس (Lesson Plan)

جلسه سوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ شاخص های بهداشتی برنامه سلامت مادران و کودکان را به طور کامل توصیف کند.
- ✓ حداقل ۵ مورد مهم از میزان های مرگ مادران و کودکان را شرح دهد.
- ✓ ۳ مورد مهم از عوامل تاثیرگذار بر میزانهای مرگ مادران و کودکان را شرح دهد.
- ✓

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵	شاخص های بهداشتی برنامه سلامت مادران و کودکان
۴۵	بیان میزان های مرگ مادران و کودکان و عوامل تاثیرگذار بر آنها
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه چهارم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ مراقبت ها و خدمات قبل از باروری را (مشاوره قبل از ازدواج، آزمایشات قبل از بارداری و آموزش های قبل از بارداری) را به طور کامل شرح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵	توضیح اهمیت و ابعاد و چگونگی مشاوره قبل از ازدواج
۴۵	توضیح اهمیت مراقبتهای پیش از بارداری، و خدمات و آموزش های پیش از بارداری
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

دانشکده بهداشت
دفتر توسعه آموزش
طرح درس (Lesson Plan)

جلسه پنجم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ مراقبت ها و خدمات دوران بارداری (اعم از مراقبت های دوران بارداری، انجام معاینات و آزمایشات لازم دوران بارداری، تعیین زمان زایمان) را به طور کامل شرح دهد.

✓

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	اهمیت مراقبتهای دوران بارداری
۴۰	مراقبتها و معاینات لازم دوران بارداری
۱۰	تعیین زمان بارداری
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

کاربرد نظریه مبادله

جلسه ششم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ فرآیند تشکیل پرونده برای مادر باردار را حداکثر در ۱۰ دقیقه به طور کامل توضیح دهد.
- ✓ برنامه واکسیناسیون مادران باردار را به طور دقیق شرح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	اهمیت ثبت تاریخچه دموگرافیک و بالینی مادر در پرونده سلامت
۵۰	فرآیند ثبت اطلاعات در پرونده مادر بر اساس نوبت مراقبت مادر (اعم از مراقبتها، معاینات، تجویز مکملها، واکسیناسیون، درخواست آزمایشات، و ارائه آموزش های مناسب هر دوره)
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

دانشکده بهداشت
دفتر توسعه آموزش
طرح درس (Lesson Plan)

جلسه هفتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ انواع حاملگی های آسیب پذیر را به طور کامل بیان کند.
- ✓ علل ایجاد کننده حاملگی های آسیب پذیر را به طور کامل تشریح کند.
- ✓ حداقل ۳ مورد از مراقبت های ویژه در حاملگی های آسیب پذیر را به طور کامل تشریح کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۰	بیان علائم خطر در حاملگی
۴۵	بیان مراقبتهای لازم در مواجهه با مادران باردار آسیب پذیر
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه هشتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ مراحل زایمان را به طور کامل برای سایر همکلاسیها تشریح کند،
- ✓ مراقبت های حین زایمان را به طور کامل شرح دهد.
- ✓ مراقبتهای پس از زایمان را به طور کامل شرح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۵	بیان مراحل زایمان
۳۰	تشریح مراقبتهای لازم حین زایمان
۳۰	مراقبتهای لازم برای مادر پس از زایمان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه نهم

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ حداقل ۴ مورد از خصوصیات نوزاد طبیعی را برای همکلاسیها شرح دهد.
- ✓ ۳ مورد از خصوصیات نوزادان نارس را به طور کامل توضیح دهد.
- ✓ خصوصیات مهم نوزادان کم وزن را به طور کامل توضیح دهد

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۰	ویژگی های نوزاد طبیعی
۴۰	ویژگی های نوزادان نارس
	ویژگی نوزاد کم وزن
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه دهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ ویژگی های نوزادان آسیب پذیر را به طور کامل در یک پاراگراف شرح دهد .
- ✓ ۳ مورد مهم از عوامل موثر بر آسیب پذیری نوزادان را شرح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۵	ویژگی های نوزادان آسیب پذیر
۳۰	بیان عوامل موثر بر نارس، کم وزنی، ماکروزومی، و ... کودکان
۳۰	راه های پیشگیری از تولد نوزادان آسیب پذیر و مراقبت های ویژه
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

دانشکده بهداشت
دفتر توسعه آموزش
طرح درس (Lesson Plan)

جلسه یازدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ اهمیت تغذیه با شیر مادر را به طور کامل شرح دهد.
- ✓ ترکیب شیر مادر را با سایر شیرهای مورد استفاده در تغذیه کودکان را از لحاظ ماکرونوترینتها و میکرونوترینتها موجود در آنها مقایسه کند.
- ✓ ۳ مورد از عوامل تاثیرگذار بر فرآیند شیردهی مادر را توصیف کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۵	اهمیت تغذیه با شیر مادر
۳۰	اجزاء شیر مادر و مقایسه با شیر گاو و مصنوعی
۳۰	عوامل تاثیرگذار بر فرآیند شیردهی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه دوازدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ تغذیه مصنوعی نوزاد و مسائل مربوط به آن را به طور کامل توضیح دهد.
- ✓ ابعاد مختلف تغذیه تکمیلی کودکان را به طور کامل شرح دهد

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۵	تغذیه مصنوعی نوزاد و مسائل مربوط به آن
۴۰	اهمیت و اصول تغذیه تکمیلی کودکان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی

جلسه سیزدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ مفاهیم رشد و تکامل را حداکثر در دو سطر تعریف کند.

✓ اهمیت پایش رشد و تکامل کودکان را به طور کامل برای همکلاسیها توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۰	تعریف مفاهیم رشد و تکامل
۳۰	اهمیت رشد و تکامل کودکان را توضیح دهد.
۳۰	عوامل موثر بر رشد و تکامل کودکان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه چهاردهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

✓ ابعاد مهم و اصول پایش رشد و تکامل کودکان را به طور کامل شرح دهد.

✓ نمودارهای پایش رشد کودکان را به طور دقیق تفسیر کند.

✓ علائم مهم سوء تغذیه کودکان را به طور کامل شرح دهد

✓ ۳ مورد از علل سوء تغذیه کودکان را به طور کامل توضیح دهد

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۲۰	ابعاد و اصول رشد و تکامل کودکان
۳۵	تفسیر نمودارهای رشد و تکامل کودکان

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

۳۵	علائم و علل سوء تغذیه کودکان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه پانزدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ اهمیت مراقبت های بهداشتی کودکان را به طور کامل توضیح دهد
- ✓ اصول و ابعاد مراقبت های بهداشتی کودکان را به طور کامل برای همکلاسیها شرح دهد.
- ✓

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۵	اهمیت انجام مراقبتهای بهداشتی شیرخواران
۶۰	اصول و ابعاد مراقبت بهداشتی شیرخواران
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی	

جلسه شانزدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ برنامه واکسیناسیون کودکان را به طور کامل با ذکر نکات قابل توجه هر واکسن تشریح کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۵	اهمیت واکسیناسیون کودکان
۶۰	برنامه واکسیناسیون کودکان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

سوالات کوتاه پاسخ کتبی و شفاهی